

Af svaret fremgik endvidere, at i forbindelse med behandling af inhabile personer, som f.eks. demente eller psykisk handicappede, kan der opstå et dilemma mellem omsorgspligten og respekten for patientens integritet. Lov om patienters retsstilling har løst spørgsmålet om, hvem der har kompetence til at give informeret samtykke til behandling, herunder medicinering, på en inhabil patients vegne, nemlig de nærmeste pårørende eller en eventuel værge. I det omfang en inhabil patient på trods af de nærmeste pårørendes eller værgens samtykke fysisk modsætter sig en behandling, opstår imidlertid nævnte dilemma mellem omsorgspligt og respekten for individets integritet. Dette grundlæggende dilemma, der altid har eksisteret, kan kun løses i den givne, konkrete behandlingssituation gennem en sammenvejning af de to omhandlede hensyn: Omsorgspligten og respekten for patientens integritet. Løsningen må findes af de involverede sundhedspersoner, som har disse problemer inde på livet i deres hverdag.

3.9. Tvangsfjernede børn

På baggrund af konklusionerne i responsum af 9. marts 2000 om visse fortolkningsspørgsmål vedrørende § 71-tilsynets kompetence, jf. afsnit 10.2., stillede tilsynet spørgsmål til socialministeren om, hvilke statistiske oplysninger ministeriet har over brugen af tvang over for børn og unge i henhold til lov om social service.

Af socialministerens svar fremgik bl.a., at Socialministeriet kun har kendskab til statistiske oplysninger om brugen af tvang i forbindelse med antallet af børn og unge anbragt uden for hjemmet uden samtykke, herunder foreløbigt anbragte, samt anvendelsen af sikrede døgninstitutioner.

Det fremgik endvidere af svaret, at der pr. 31. december 1998 var 1233 børn tvanganbragt uden for hjemmet samt 5 foreløbige anbringelser, og 261 børn og unge var i løbet af 1998 anbragt på en sikret plads.

3.10. Anbringelsessteder for tvangsfjernede børn

På baggrund af drøftelserne på tilsynets møde den 2. maj 2000 om konklusionerne i responsum af 9. marts 2000 om visse fortolkningsspørgsmål vedrørende § 71-tilsynets kompetence, jf. afsnit 10.3., anmodede tilsynet socialministeren om at

oversende en oversigt over samtlige steder, hvor der opholder sig tvangsfjernede børn.

Af socialministerens svar fremgik bl.a., at ministeriet ikke er i besiddelse af oplysninger, der giver mulighed for at lave en oversigt over samtlige steder, hvor der opholder sig tvangsfjernede børn.

Der findes ikke en samlet fortegnelse over godkendte plejefamilier, opholdssteder og døgninstitutioner. Det fremgik endvidere af svaret, at valget af det konkrete anbringelsessted inden for den valgte type af anbringelsessteder tilkommer den anbringende kommune. Det er i den sammenhæng uden betydning, om der er tale om en frivillig eller en tvangsmæssig anbringelse – det er formålet med anbringelsen, der er styrende for valget af anbringelsessted. Da der således ikke er særlige anbringelsessteder for tvangsfjernede børn og unge, er alle godkendte plejefamilier og opholdssteder samt døgninstitutioner potentielle modtagere af børn og unge, der anbringes uden samtykke. En oversigt som ønsket af § 71-tilsynet vil derfor forudsætte, at hver enkelt kommune spørges om, hvor kommunen aktuelt har placeret børn og unge, der er tvangsfjernet fra hjemmet.

4. Årsberetninger fra de lokale Psykiatriske Patientklagenævne

Det følger af bekendtgørelse af lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien § 39, stk. 1, at de lokale Psykiatriske Patientklagenævne hvert år skal offentliggøre en beretning om sin virksomhed. Det følger samtidig af forarbejderne til den seneste ændring af loven, at det forudsættes, at bl.a. § 71-tilsynet bliver gjort bekendt med årsberetningen.

På baggrund af en gennemgang af årsberetningerne fra de lokale Psykiatriske Patientklagenævne har tilsynet i et enslydende brev af 23. august 2000 til de lokale Psykiatriske Patientklagenævne i de enkelte amtskommuner samt Københavns Overpræsidium udtalt følgende:

»§71-tilsynet ser årsberetningerne fra de lokale Psykiatriske Patientklagenævne som et vigtigt værktøj i tilsynets fortsatte arbejde med at føre tilsyn med behandlingen af administrativt frihedsberøvede inden for det psykiatriske område.

Ved gennemlæsningen af årsberetningerne har tilsynet især rettet sit fokus mod patientrådgivernes deltagelse i behandlingen af klager i de lokale Psykiatriske Patientklagenævne.